

РЕШЕНИЕ

№ 573

гр. София, 13 ноември 2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на осемнадесети октомври две хиляди двадесет и четвърта година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: НЕВЕНА ГРОЗЕВА

ЧЛЕНОВЕ: БОНКА ЯНКОВА

НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

при секретаря Невена Пелова
и в присъствието на прокурора Калин Софийски
като изслуша докладваното от съдия Джурковски наказателно дело № 717/2024 г.,
за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано на основание чл. 346 т.1 НПК по касационна жалба на защитника на подсъдимия А. Л. Р. - адв. С. П. - срещу въззивно решение № 83 от 22.05.2024 г. на Апелативен съд – Пловдив, постановено по внохд № 53/2024 г. по описа на съда.

В жалбата са релевирани цифрово и текстово касационните основания по чл. 348, ал. 1, т.1, т.2 и т.3 НПК – че атакуваното решение е незаконосъобразно - постановено в нарушение на материални закон и материалноправните разпоредби и при съществено нарушение на процесуалните правила, както и че наложеното наказание е явно несправедливо. Исканията към касационната инстанция са формулирани в условията на алтернативност в следната последователност: на основание чл. 354 ал.1 т.2 пр. последно вр. чл.24 ал.1 т.1 НПК да отмени изцяло обжалваното въззивно решение и да постанови присъда, с която да оправдае подсъдимия А. Р.; на основание чл. 354 ал.1 т.5 и ал.2 т.1 НПК да върне делото за разглеждане от друг състав на Апелативен съд-Пловдив със съответните указания по приложението на закона; и да намали размера на наложеното наказание.

В съдебното заседание пред ВКС защитникът на подсъдимия А. Р. адвокат П. поддържа касационната жалба по изложените в нея съображения в подкрепа на релевираните оплаквания. Моли жалбата да бъде уважена, като акцентира на направените в нея искания подсъдимият да бъде оправдан или делото да бъде върнато за ново разглеждане от друг състав на апелативния съд поради допуснати съществени процесуални нарушения, ограничили правото му на защита.

Защитникът на подсъдимия А. Р. адвокат М. споделя заявените в касационната жалба оплаквания и развитите във връзка с тях доводи. В представено писмено становище на свой ред сочи, че атакуваното въззивно решение е неправилно, незаконосъобразно, постановено в нарушение на материалния закон и процесуалните правила, като излага аргументи в подкрепа на

тези свои твърдения. Моли подсъдимият да бъде оправдан или делото да се върне за ново разглеждане.

Подсъдимият А. Р. не се явява в заседанието пред ВКС и не взема становище.

Гражданските ищци и частни обвинители Е. Р., Н. Р. и О. Р. не се явяват и не вземат становище. Не се явяват и поверениците им адв. Д. К. и адв. Д. Г.. От последните е постъпила писмена молба, в която застъпват позиция, че въззивното решение е правилно и законосъобразно, че в него не са допуснати нарушения на процесуалните правила и че е наложено справедливо наказание, поради което заявяват желание да се отхвърли като неоснователна касационната жалба на защитника.

Представителят на Върховната прокуратура изразява несъгласие с твърденията в касационната жалба по всички нейни пунктове и пледира въззивното решение да бъде оставено в сила.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, след като обсъди релевираните в касационната жалба доводи и заявените в съдебно заседание становища на страните и като извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в рамките на правомощията си, установи следното:

С присъда № 93/07.12.2023 г. на Окръжен съд-Пловдив, постановена по нохд № 385/2023 г. по описа на съда, подсъдимият А. Л. Р. е признат за виновен в това, че на 04.05.2022 г. в [населено място], област Пловдив, на [улица] умишлено е умъртвил другото – Р. А., гражданин на Германия, поради което и на основание чл. 115 вр. чл. 54 НК е осъден на 15 години лишаване от свобода, като на основание чл.57 ал.1 т.2 б.“а“ ЗИНЗС е определен първоначален строг режим за изтърпяване на това наказание. На основание чл. 59 ал.1 и ал.2 НК от така наложеното наказание е приспаднато времето, през което подсъдимият А. Р. е бил задържан по реда на ЗМВР и НПК считано от 05.05.2022 г. до влизане на присъдата в сила. С присъдата подсъдимият А. Л. Р. е осъден да заплати на всеки един от гражданските ищци Н. Р. и Е. Р. сумата 100 000 лв., представляваща обезщетение за причинени им от престъплението по чл. 115 НК неимуществени вреди ведно със законната лихва, считано от датата 04.05.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, като предявените от тях граждански искове били отхвърлени за разликата над уважените размери до пълните предявени от по 150 000 лв. като неоснователни. С присъдата е отхвърлен изцяло предявеният от О. Р. срещу подсъдимия А. Р. граждански иск за неимуществени вреди от деянието по чл. 115 НК в размер на 150 000 лв. като неоснователен и недоказан. С присъдата подсъдимият е осъден да заплати сторените по делото разноски, както и следващата се държавна такса върху уважените размери на гражданските искове.

По протест на прокурор при ОП-Пловдив и по жалба на служебния защитник на подсъдимия срещу така постановената присъда пред Апелативен съд-Пловдив е било образувано внохд № 53/2024 г., приключило с атакуваното пред ВКС решение № 83/22.05.2024 г. г., с което първоинстанционната присъда е потвърдена изцяло, а подсъдимият А. Р. е осъден да заплати по сметка на ПАС сторените във въззивното производство разноски.

Касационната жалба е процесуално допустима - подадена е от процесуално легитимирана страна; срещу подлежащ на касационна проверка съдебен акт; и в законоустановения срок.

Доколкото ВКС може да се произнася единствено по надлежно релевиращи основания, се налага да бъдат направени предварителни уточнения, определящи пределите на настоящата касационна проверка:

Под формата на претенции за наличие на касационните основания по чл. 348, ал. 1 НПК в съдържанието на жалбата са залегнали и оплаквания срещу обосноваването и правилността на въззивното решение и в частност срещу верността и правилността на възприетите от въззивния съд фактически констатации, въз основа на които са формирани изводите за обективната и субективна съставомерност на деянието на подсъдимия. От такова естество са възраженията, че „във връзка с вината на подсъдимиясъда е възприел неправилно фактическата обстановка...“; че се опровергава приетата от въззивния съд констатация, че „нараняването на подсъдимият в коремната област е причинено от самия него“ и че „присъдата и решението са необосновани, тъй като липсват доказателства, че подсъдимият Р. е умъртвил умишлено пострадалия Р. А.“. В писменото становище на защитника адв. М. също се оспорва правилността на възприетата от въззивния съд фактическа обстановка, както и обосноваването на атакуваното решение. Освен това в него се излага и собствена (на защитника) интерпретация на фактите относно механизма на причиняване на порезното нараняване по едната ръка на пострадалия и на прободно-порезното нараняване в тялото му, като предложената в тази насока фактология е в подкрепа на лансираната и поддържана от подсъдимия Р. още в предходните инстанции версия, че пострадалият Р. се е самонаранил с ножа вследствие на падане при излизане от къщата, както и че подсъдимият не е извършил вмененото му увреждащо въздействие спрямо него. С излагането и поддържането на факти, обосноваващи тази версия, на практика се настоява касационният съд да кредитира именно дадените в този смисъл обяснения на подсъдимия за случилото се и да възприеме нова, различна, фактическа обстановка за механизма на причиняването на смъртоносното нараняване на пострадалия.

Всички тези възражения, сочещи на претенции за необоснованост и фактическа неправилност на въззивното решение, не могат да бъдат обсъдени от ВКС, тъй като фактическата необоснованост на атакувания съдебен акт не съставлява самостоятелно касационно основание. ВКС няма правомощие да контролира вътрешното убеждение на въззивната инстанция относно приетите за установени факти. Касационният съд не разполага с процесуални възможности и за самостоятелна оценка на доказателствените материали вместо въззивния съд, който е последна инстанция по фактите, поради което няма правомощие автономно да преценява достоверността, респ. недостоверността на обясненията на подсъдимия (вкл. и тези от съдебната фаза) и на останалите доказателствени източници. ВКС може да проверява единствено юридическата правилност на контролираните съдебни актове с оглед на изложената в тях фактическа обстановка, без да пререшава въпроса за достоверността на доказателствените материали, относими към предмета на доказване по конкретното наказателно дело. Предвид така изложеното и след като фактическата необоснованост не е изведена като самостоятелно касационно основание за проверка на въззивния съдебен акт, в настоящото производство ВКС не дължи отговор на посочените възражения на защитниците, касаещи оспорването на възприетата фактическа обстановка. А с оглед забраната за установяване на нови факти (с изключение на хипотезата на чл. 354, ал. 5 НПК, каквато не е налице в разглеждания случай) поначало не е възможно да бъде постигнат целеният от защитата резултат - да се приеме, че подсъдимият Р. не е извършил престъплението, за което е признат за виновен и му

е наложено наказание, тъй като постигането на този резултат е свързано с възприемането на различни фактически положения относно авторството на деянието. Поради това и отправеното от защитниците искане за оправдаване на подсъдимия е изначално неоснователно, тъй като то предполага извеждане на нови фактически положения, каквито касационната инстанция не може да установява.

Съгласно чл. 351, ал. 2 НПК с касационната жалба не могат да се правят възражения за съществени нарушения на процесуалните правила в досъдебното производство с изключение на тези, свързани с допускане, събиране, проверка и оценка на доказателствата и доказателствените средства. Възражението на защитника адв. М., че е налице грубо нарушаване на правата на А. Р. от датата на задържането му, когато не му е било позволено да се обади на адвоката си и против волята му е назначен служебен защитник (във фазата на ДП), не се обхваща от изключението по чл. 351, ал. 2 НПК, като същевременно не обосновава наличието на съществено процесуално нарушение от категорията на абсолютните (за каквото касационната инстанция може да следи служебно), поради което е недопустимо то да се обсъжда и разглежда по същество в производството пред настоящата инстанция.

Оплакването, че описаното по-горе процесуално нарушение, довело до нарушаване правото на защита на подсъдимия, е продължило и в производството пред първата инстанция, макар и допустимо за разглеждане, се явява неоснователно. Данните по делото сочат, че след като в съдебната фаза на производството подсъдимият по собствена воля последователно се е отказал да бъде защитаван от майка си Е. Н. и от упражняващия адвокатска професия защитник Д. Б., които е бил упълномощил в досъдебното производство, и въпреки изрично дадената му възможност по свой избор да си ангажира и упълномощи друг защитник, упражняващ адвокатска професия (в насроченото на 23.03.2023 г. разпоредително заседание по НОХД № 385/2023 г.), същият не се възползвал от така предоставената му възможност и за следващото заседание не си упълномощил такъв защитник и не посочил по какви причини не е сторил това, но същевременно се възпротивил срещу назначаването на определения му за служебен защитник адвокат С. П., настоявайки, че има четирима адвокати и че има упълномощени защитници в лицето на адв. Б. и адв. М. М.. След това изявление на подсъдимия, че освен защитника адв. Б. (от защитата на когото изрично се отказал в предходното заседание) има и втори упълномощен защитник в лицето на адвокат М. М., за която твърдял, че ще го защитава в съдебната фаза и че е уведомена за съдебното заседание, но че не може да се яви поради служебен ангажимент, съставът на окръжния съд веднага предприел необходимите действия и се свързал с адвокат М., която изрично е заявила, че отдавна не представлява подсъдимия, че имат неразбирателство в линията на защита и че с оглед на това няма ангажимент относно неговата защита. При тези констатации и след като се уверил, че по делото липсват данни за упълномощаване от страна на подсъдимия на други защитници, първоинстанционният съд приел, че същият няма ангажиран защитник по свой избор, въпреки дадената му възможност за това, поради което и на основание разпоредбите на чл. 94 ал.1 т.3 и т.6 НПК, определящи защитата му за задължителна, му назначил служебен защитник в лицето на адвокат С. П., който от този момент насетне и до приключването на съдебното производство пред въззивната инстанция взел пълноценно и много активно участие в процеса, като всички негови действия били напълно одобрявани и подкрепяни от подсъдимия. Така, при проявеното от подсъдимия Р. бездействие относно ангажирането на защитник по негов собствен избор и при безусловната (абсолютната)

задължителност на защитата му в процеса единственият законосъобразен подход на окръжния съд е бил да му назначи служебен защитник по реда на чл. 94 ал.1 НПК, което на практика е било сторено. Същественото в случая е, че окръжният съд е предоставил на подсъдимия възможност да избере и да упълномощи защитник по свой избор, от което свое право той не се е възползвал. Но тъй като защитата му е била абсолютно задължителна, с назначаването на служебен защитник, който е взел реално, ефективно и активно участие в съдебната фаза на процеса, в пълна степен е било гарантирано и осигурено упражняването на конституционното право на подсъдимия на адвокатска защита (прокламирано в чл. 30, ал. 4 Конституцията на РБ), явяващо се съществена и необходима съставна част от правото на защита по чл. 15 НПК. С оглед на това ВКС намира, че не е било нарушено – ограничено или отнето – правото на подсъдимия на защитник в процеса, поради което не е било допуснато и съществено процесуално нарушение в този смисъл.

При касационния контрол фактологията на деянието може да се изследва и проверява само с оглед процесуалната законосъобразност на конкретните действия на контролираната съдебна инстанция по допускането, събирането, проверката и оценката на доказателствата по делото и правилността на формирането на вътрешното убеждение на решаващия съдебен орган. Затова останалите оплаквания в жалбата и в писменото становище срещу законосъобразността на дейността на апелативния съд при установяването на фактологията на деянието следва да бъдат обсъдени именно от гледна точка на законосъобразността на доказателствената дейност и в частност на спазването на процесуалните изисквания за правилно формиране на вътрешното убеждение на въззивния съд. В този аспект изложените в касационната жалба и в писменото становище съображения, макар в тях да не се съдържа изрична цифрова формулировка, могат да бъдат синтезирани като възражения за нарушения на чл.12, чл. 13, чл. 14, чл. 105 ал.2, чл. 107, ал.2 и ал. 5 и чл. 339, ал. 2 НПК, детерминиращи касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК.

При извършения контрол ВКС намира, че решението на въззивната инстанция, потвърждаващо постановената от първия съд осъдителна присъда срещу А. Р., не почива на недопустими доказателствени източници, на предположения, на превратно и/или едностранчиво обсъждане на доказателствения материал по делото, на игнориране на доказателства и факти, както и на пренебрегване на съществени възражения на защитата относно доказаността на авторството на деянието в лицето на подсъдимия.

Относимите към извършването на инкриминираното деяние фактически положения са установени в съответствие с процесуалните правила, без да са допуснати нарушения при допускането, събирането, проверката и оценката на доказателствените материали. За пълното и всестранно изследване на всички значими обстоятелства АС-Пловдив е провел задълбочено въззивно съдебно следствие, в рамките на което по служебен почин и по искане на страните е приобщи новите доказателствени материали – допуснал е и е провел преразпит на вещите лица, изготвили допълнителната тройна СМЕ, СМЕ на живо лице и допълнителна СМЕ на живо лице; изслушал е допълнителни обяснения на подсъдимия; поставил е допълнителни задачи на вещите лица от тройната СМЕ и е приобщи изготвеното от тях заключение на тройна СМЕ (л.л.89-161 от въззивното дело). Чрез тази пълноценна доказателствена дейност въззивният съд е взел необходимите процесуални мерки за разкриване на обективната истина, като в резултат от нея възприетите фактически констатации се явяват вярно и точно

отражение на интересуващите процеса факти. Апелативният съд е проконтролирал както доказателствената дейност на първоинстанционния съд, така и постановената от него присъда, като в рамките на правомощията си мотивирано е обосновал изводите си за възприетите фактически положения относно увреждащото поведение на подсъдимия спрямо пострадалия и неговия механизъм; обстоятелствата, при които е било извършено деянието; както и относно причинените увреждания вследствие на това посегателство.

При касационната проверка не са констатират процесуални нарушения, които да опорочават установяването на приетите от апелативния съд факти. При извеждането им въззивната инстанция е оценила доказателствените материали по делото стриктно съобразно изискванията на чл. 13, чл. 14 и чл. 107, ал. 5 НПК, поради което не са налице пороци в доказателствената дейност, които да дадат основания за съмнителност на установената фактология. Процесът по оценка на доказателствената съвкупност е законосъобразно осъществен - доказателствените източници са изследвани в пълнота, без да е игнориран някой от тях; съдържанието им не е изопачено; не е налице превратно и/или едностранчиво обсъждане на доказателствения материал по делото (в ущърб на подсъдимия); всички доказателствени материали, на които се е позовал въззивният съд за обосноваване извършването на деянието и неговото авторство, са проверени по надлежния процесуален ред; вътрешното убеждение на съдебния състав при оценката на доказателствения материал е убедително мотивирано с изчерпателни, ясни и логични аргументи, изложени на стр. 24 - 39 от решението. От залегналите в мотивите на атакувания съдебен акт съображения е видно също, че въззивният съд много внимателно е анализирал и всички възражения на подсъдимия и защитата му и конкретно доводите във връзка с лансираните от Р. защитни тези, че нараняването в областта на корема му е в резултат на действия на пострадалия спрямо него; че не е извършвал никакви насочени към пострадалия действия с нож и че прободно-порезното нараняване в коремната област на пострадалия е от самонараняване – че А. Р. се е самонаранил с ножа (с едностранно заточено острие и черна дръжка с три нита) при падане в резултат на спъване и залитане извън къщата някъде в двора. Констатациите за недоверност на така поддържаните от подсъдимия защитни тези, обслужващи в своята съвкупност предлаганата версия за самонараняване на пострадалия Р. при падане, са професионално изведени и солидно аргументирани с убедителните и необорени експертни изводи на тройната СМЕ по писмени данни (л.л.211-223 т.3 от ДП) и на допълнителната тройна СМЕ (л.л.89-161 от въззивното дело), отнасящи се до:

- механизма на причиняване на прободно-порезното нараняване в коремната област на пострадалия (че то е причинено от чужда, а не от собствена ръка, тъй като е твърде малко вероятно да се получи от действие със собствена ръка поради анатомично неестествената позиция, която трябва да заеме ръката спрямо корема; и тъй като при падане от собствен ръст при захват на ножа с острие към тялото, за да настъпи пронизване на падащото върху ножа тяло, е необходим контакт между дланта, държаща ножа, и терена, който да служи за опора, като при това съприкосновение биха настъпили увреждания по дланта и/или по дръжката на ножа, каквито в случая не са установени);

- характера и механизма на установената рана на корема на подсъдимия и на точковидното охлузване над нея (че тази рана не е прободно-проникваща, а е порезна, респ. повърхностна прободно-порезна с допълнителен срез, дължаща се на самонараняване, тъй като наличието на двете увреждания в непосредствена близост

очертава „адаптивно“/„нерешително“ нараняване и сочи на причиняване на увреждането от собствена ръка);

- характера на порезните наранявания по дланите на Р. (че са класически наранявания, получени единствено при самозащита срещу нападение с остър предмет, какъвто е ножът; че са получени при захват на острието на ножа; че причиняването им не може да бъде обяснено с механизъм на падане от собствен ръст при захват на дръжката на ножа);

- разположението на останалите травматични увреждания по тялото на пострадалия (те са разположени в различни анатомични области и поради това не могат да се получат при еднократно инцидентно падане напред);

- факта, че по дланите и пръстите на самия Р. не са установени следи от действието на остър предмет, каквито биха останали при самозащита и при опит за отнемане на нож от чужда ръка, държаща ножа за дръжката.

В този ред на мисли обясненията на подсъдимия от съдебната фаза, в които се лансира и поддържа версията за пробождането му с нож от пострадалия и за последвало самонараняване на пострадалия при инцидентно неволно падане, процесуално законосъобразно са отхвърлени като недостоверни, на първо място, поради постоянната промяна, неустойчивост, вътрешна противоречивост и нелогичност на даваните от него обяснения в хода на процеса, и на следващо място, поради опровергаването им от останалите доказателствени материали – цитираните по-горе изводи на приобщените по делото тройна СМЕ по писмени данни (л.л.211-223 т.3 от ДП) и допълнителна тройна СМЕ (л.л.89-161 от въззивното дело); заключението на СМЕ на веществени доказателства № 993 на л.л. 119-121 в т.3 от ДП (установяващо, че по иззетите при допълнителния оглед в двора на къщата обекти няма наличие на кръв); кредитираните обяснения от ДП; показанията на свидетелите С. К., А. У. и Л. Х.-К.; изследваните обективни веществени находки. Същевременно правилно е дадена вяра на обясненията му от досъдебното производство, след като разпитът на обвиняемия в тази фаза е проведен при спазване на процесуалните изисквания и е годен доказателствен източник (това действие по разследването е проведено от компетентен разследващ орган и в присъствието на защитник), а заявеното от обвиняемия кореспондира на данните от протоколите за оглед; на показанията на свидетелите С. К., А. У. и Л. Х.-К.; на веществените доказателства; на СМЕ на трупа на пострадалия, дала заключение за обективните находки по тялото му; на съдебно-медицинските експертизи, установяващи травматичните увреждания по тялото на Р. и механизма на причиняването им; на СМЕ на веществени доказателства. Следва да се подчертае, че с оглед законоустановения ангажимент за разкриване на обективната истина (чл. 13 НПК) съдът има безусловно задължение да инкорпорира към доказателствената маса обясненията на обвиняемия, дадени пред орган на досъдебното производство, щом констатира наличието на предпоставките за това. В случая обясненията, дадени от подсъдимия при разпита му в качеството му обвиняем на досъдебното производство, законосъобразно са прочетени (от окръжния съд), а след надлежното им приобщаване те стават самостоятелен доказателствен източник, оценката на достоверността на който се извършва на базата на комплексната му съпоставка с останалите доказателствени материали. Следвайки този законосъобразен подход, въззивният съд с основание е споделил констатациите на първоинстанционния съдебен състав за достоверността на изложената именно в тези обяснения версия за извършените от подсъдимия действия спрямо пострадалия – че е държал ножа в юмрук с палец отгоре и че е замахнал с него към корема на А. Р..

Така относно оценката на обясненията на подсъдимия, както и относно всички останали възражения на подсъдимия, целящи да изключат неговата съпричастност към причиняването на прободно-порезното нараняване в коремната област на пострадалия, въззивният съдебен акт в съгласие със стандарта на чл. 339, ал. 2 НПК съдържа подробни съображения, мотивирани с необходимата прецизност и аналитичност.

В тази насока несъстоятелно е твърдението на защитниците, че въззивният съд изцяло е игнорирал и не е коментирал факта, че по дръжката на оръжието, с което се приема да е извършено деянието (нож с едностранно заточено острие и черна дръжка с три нита) е оставен биологичен материал, произхождащ единствено от пострадалия. Напротив, на стр.34-35 от решението апелативният съд обстойно е отразил и анализирал резултатите от изследването на въпросното вещественно доказателство и в частност установените по дръжката на този нож следи от биологичен материал, както и дадената от вещото лице (Ц. М.) интерпретация на същите – че по дръжката на ножа с трите нита освен биологичен материал от пострадалия Р. е установен биологичен материал и от още едно лице, но че поради ниския интензитет на т.нар допълнителни алели не може да бъде идентифициран; че това се обяснява с т.нар „замаскиране“ – когато биологичният материал на едно лице може да замаскира биологичния материал на друго лице; че при престой във вода материалът също се отмива и че в случая този нож е бил потопен във вода с дръжката надолу. Но тъй като тази интерпретация на констатациите относно открития биологичен материал по дръжката на ножа не изключва факта този нож да е държан от подсъдимия, не може да бъде споделено виждането на защитата, че неустановяването на биологични следи от подсъдимия върху дръжката на ножа неоснователно не е било отчетено от въззивната инстанция като фактор, обосноваващ недоказаност на авторството в негово лице.

Лишени от основание са и възраженията, че не е изяснен механизма на разкъсно-контузната рана на брадичката на пострадалия и че не е обсъдено високото количество на алкохол в кръвта на пострадалия (1.82 промила). Основавайки се на експертните изводи на вещите лица от тройната СМЕ по писмени данни от ДП и от допълнителната тройна СМЕ от въззивното производство, въззивният съд на стр. 15-16 и на стр.21-22 в решението е изложил своите констатации относно механизма на причиняване на разкъсно-контузната рана на брадичката на пострадалия, приемайки, че тази рана е причинена от твърд тип предмет и че е възможно да бъде получена при падане от собствен ръст, но само и единствено разгледано извън контекста на всички останали травми по тялото му. На стр. 9 в решението е намерило своето вярно отражение и установеното от СХЕ наличие на алкохол с концентрация 1.82 промила в кръвта на пострадалия. В касационната жалба не се уточнява в какъв аспект се предявяват тези възражения и в какъв точно смисъл е следвало да бъдат обсъждани горните обстоятелства, но следва да се отбележи, че доказателствата по делото не установяват никаква връзка и/или отношение на въпросните обстоятелства с/към механизма на причиняването на смъртоносното увреждане на пострадалия, като това е намерило своето вярно отражение в мотивите на атакуваното решение.

Основавайки се на гореизложеното, ВКС намира за законосъобразни изводите на контролираната инстанция, че авторството на деянието в лицето на подсъдимия е доказано по несъмнен и категоричен начин. Обстоятелствата, включени в предмета на доказване по чл. 102 т.1 НПК (извършването на престъплението и участието на подсъдимия в него) са установени в състезателно съдебно производство съобразно принципите на чл. 13 и чл. 14 НПК. Изводът на

въззивната инстанция за доказаност на авторството на деянието в лицето на подсъдимия е резултат от внимателно и задълбочено обсъждане и съпоставяне на цялата доказателствена съвкупност, при съблюдаване на процесуалните правила за събиране и оценка на доказателствените материали. Той се основава на съвкупна оценка и подробен анализ на всички събрани в хода на съдебното следствие доказателства и конкретно на кредитираните обяснения на подсъдимия от ДП; на показанията на свидетелите С. К., А. У. и Л. Х.-К.; на назначените и приети по делото съдебно-медицински експертизи и СМЕ на веществени доказателства и на дадените от вещите лица разяснения при разпитите им; на писмените доказателствени средства, на писмените и веществени доказателства. Същевременно изводът за авторството се явява доказателствено обезпечен в необходимата степен на категоричност, тъй като по делото е налице съвкупност от преки и косвени убедителни и устойчиви доказателства (коментирани вече по-горе), които са позволили на въззивния съд да направи единственият възможен и несъмнен извод, че престъплението е извършено от подсъдимия. Обсъдените преки и косвени доказателства формират надеждна и стабилна доказателствена основа за осъждане на подсъдимия по предявеното му обвинение, поради което преценката на въззивния съд, че именно касаторът е извършител на инкриминираното деяние, е в съответствие и с изискването на чл. 303, ал. 2 НПК.

ВКС не намира за основателно възражението, че въззивната инстанция неправилно и незаконосъобразно е отказала да уважи доказателственото искане на защитата за изследване на взетите при допълнителния оглед проби за наличие в тях на биологичен материал от човешко ДНК и да се сравни същия с ДНК-профилите на подсъдимия и пострадалия. Не всеки отказ на съда да удовлетвори доказателствените искания на страните съставлява съществено нарушение на процесуалните правила. Такова би било налице само ако в резултат на неуваженото доказателствено искане са останали неизяснени обстоятелства, включени в предмета на доказване и явяващи се от съществено значение за правилното решаване на делото. Внимателният прочит на материалите по настоящото дело не дава обаче основание да се приеме, че с отказа си да допуснат изслушване на нова съдебно-медицинска и биологична експертиза по метода на ДНК-анализ контролираните инстанции са пропуснали да попълнят делото със съществуващи (възможни и достъпни) доказателства, необходими за установяване на обективната истина. Отказите и на двете инстанции са били подробно мотивирани (л.211-212 от първоинст. дело и л.167 от въззивното дело), като същите са основани и на експертното становище на в.л. Д. (изготвил наличните по делото СМЕ на веществени доказателства) за невъзможността да бъде гарантирана обективност и достоверност на претендираното изследване поради наличието на сериозни съмнения за компрометиране на иззетите от двора следи, доколкото същите е трябвало да бъдат иззети в стерилна обстановка, а това не се е случило.

Неоснователно е и оплакването, че показанията на св. Е. Н. се явяват недопустим доказателствен източник поради това, че същата като майка на подсъдимия в хода на наказателното производство е участвала в две процесуални качества – на защитник и на свидетел. При хронологичното проследяване на участието на Е. Н. в настоящото наказателно производство се констатира, че първоначално тя е била разпитана като свидетел на датата 06.05.2022 г. (по протокол за разпит от същата дата на л.л. 129-130 в т.2 от ДП). По-късно, на 12.12.2022 г., тя е била упълномощена от сина си А. Р. да го представлява при предявяване на разследването в качеството на негов защитник (видно от приложеното пълномощно на л.95 в т.1 от ДП) и в това си качество (на защитник)

се е подписала на изготвения протокол за предявяване на разследването (л.96 в т.1 от ДП). Впоследствие в хода на разпоредителното заседание на 26.01.2023 г. с нарочно протоколно определение първоинстанционният съд я е заличил като защитник в настоящото производство. При тези данни се налага изводът, че Е. Н. първо е придобила качеството свидетел (с факта на провеждането на разпита ѝ на ДП на датата 06.05.2022 г.), като към този момент тя не е имала друго процесуално качество, което да е било несъвместимо със статута ѝ на свидетел. Но съобразно разпоредбата на чл.91 ал.3 т.4 НПК това ѝ процесуално качество вече се е явявало пречка впоследствие тя да участва като защитник, включително и в хипотезата на чл. 91 ал.2 НПК – като майка на обвиняемия. В случая наличието на „друго процесуално качество“ по смисъла на чл. 91, ал. 3, т. 4 НПК спрямо Е. Н. е създавало за нея забраната да участва в същия процес като защитник на сина си А. Р., но това не е било съобразено от разследващия орган, който макар изрично да не я е конституирал като защитник реално я е допуснал да участва като такъв. Така извършеното нарушение на процесуалните правила чрез допускането ѝ до участие в производството като защитник, въпреки забраната на цитираната норма, е било преустановено с действието на първоинстанционния съд по заличаването ѝ в това качество. В случая, макар формално да е било създадено правно нетърпимо положение относно процесуалния статут на Е. Н., поради краткотрайността му, инцидентното му проявяване само в рамките на предявяването на разследването и съвременното му отстраняване това нарушение по никакъв начин не е компрометирало участието ѝ в качеството на свидетел и не се е отразило на процесуалната годност и допустимост на дадените от нея свидетелски показания. От друга страна, обсъжданото нарушение реално не е засегнало правната сфера на подсъдимия, който същевременно е бил представляван и защитаван и от упълномощен от него защитник, упражняващ адвокатска професия, поради което незаконосъобразното допускане на майка му да участва като защитник не обосновава извод за съществено нарушаване на процесуалните му права и в частност на правото му на защита.

Отделно, в резултат на подробно аргументиран и задълбочен анализ, показанията на св. Е. Н. са вярно оценени, като дадените от нея на досъдебната фаза и частично дадените в съдебното следствие са приети с доверие и кредитирани, а останалите са отхвърлени като пристрастни и заинтересовани, целящи дискредитирането на пострадалия.

ВКС намира за несъстоятелно оплакването на защитниците, че във въззивния съдебен акт не е посочен и анализиран какъв е бил мотивът на подсъдимия да иска и да желае смъртта на пострадалия. Доколкото мотивите са вътрешната движеща сила на човешкото поведение, то винаги е налице мотив за извършването на конкретно деяние/престъпление. В действителност от събраните по делото доказателствени източници не е изяснен мотива на подсъдимия за извършване на посегателството спрямо пострадалия, като е липсвала и процесуална възможност да бъде установен чрез ангажиране на нови доказателства по инициатива на съда. Това обаче не се е отразило на разкриването на обективната истина, тъй като събирането на доказателства за мотива на деянието, когато не е елемент от състава на инкриминираното престъпление, е от категорията обстоятелства от предмета на доказване, чието установяване е факултативно. С оглед на това доколкото в случая изясняването на мотива за деянието е факултативно, липсата на доказателства за него и неизясняването му не се отразява на правилното решаване на делото.

Лишен от всякакво основание е и отправеният от защитниците упрек към въззивния съд за игнорирането и неотчитането на факта, че се касае за оказана

ненавременна и неадекватна медицинска помощ на пострадалия и за лекарска небрежност, в резултат на която се е стигнало до леталния изход за Р.. Възражения в тази насока (че причина за настъпилия резултат е несвоевременната и неадекватна лекарска помощ за пострадалия) са били правени и пред въззивния съд, който с основание ги е намерил за неоснователни. Даденият от апелативния съд отговор на тези възражения (на стр.42-43 от решението) е изчерпателен и аргументиран с конкретни налични по делото доказателства и се споделя напълно от касационната инстанция. В тази връзка следва да се подчертае, че по делото не са събрани никакви доказателства в подкрепа на горното твърдение на защитата. Заключение на приетата СМЕ на труп е категорично, че причината за смъртта на Р. е прободно-порезното нараняване, проникващо в коремната му кухина със засягане на черния дроб, довело до остра кръвозагуба, както и че е налице пряка причинно-следствена връзка между това увреждане и настъпилата смърт на пострадалия. Увреждането е било от такова естество, че поради предизвиканата от него остра кръвозагуба смъртта е била неминуема (неизбежна), като само при оказване на своевременна специализирана и висококвалифицирана медицинска помощ е могло евентуално да не се стигне до смъртен изход. В случая липсват доказателства своевременно отзовалият се на местопроизшествието екип на Спешна медицинска помощ (пристигнал само 5 минути след повикването и отпътувал 13 минути след пристигането си) да е бездействал или неизпълнил конкретни свои задължения, което да е със собствен каузален принос за настъпването на вредоносния резултат. Обстоятелството дали вследствие на своевременно оказана висококвалифицирана медицинска помощ на пострадалия е било възможно да бъде спряно в неговото развитие причинният процес, предизвикан от деянието на подсъдимия, и по този начин да бъде осуетено настъпването на вредоносния резултат с нищо не засяга и не променя факта, че именно деянието е предизвикало престъпния резултат и че между него и последният съществува пряка причинна връзка. В случая неоказването на необходимата медицинска помощ не води до прекъсване на причинната връзка между поведението на подсъдимия и резултата, защото липсва намеса на друг каузален фактор, способен самостоятелно да предизвика осъществяването на този резултат. Без нанесен прободно-порезен удар смъртта на пострадалия не би настъпила и това е безспорно установено, като отсъствието на предприети и успешно проведени контрамерки по спирането на причинния процес и предотвратяването на смъртта не влияе на самия причинен процес и не прекъсва причинната връзка. В този смисъл е и тълкуването в т.2 на ППВС 2-1957 г., че „невземането на своевременни мерки за спасяване живота на пострадалия или неуспешната медицинска интервенция не изключват причинната връзка между деянието и настъпилата смърт“.

В обобщение ВКС счита, че АС-Пловдив е изпълнил задълженията си по чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1, чл. 107, ал. 5 и чл. 339, ал. 2 НПК, поради което оплакването за съществени нарушения на процесуалните правила, допуснати при събирането, оценката и анализа на доказателствения материал и на възприетите обстоятелства относно авторството на инкриминираното деяние, е лишено от фактическо и правно основание. Въззивният съдебен състав е проверил обстойно всички изложени и поддържани от подсъдимия версии за случилото се, като в тази връзка постановеният от него съдебен акт съдържа аргументирани отговори на възраженията в подкрепа на тезата за недоказаност на обвинението по отношение авторството на деянието на касатора, респ. че той не е извършил деянието, като са мотивирани и основанията, поради които не се възприемат. Дадените от апелативния съд отговори на тези възражения са изчерпателни и убедително

аргументирани с конкретни налични по делото доказателства и се споделят от касационната инстанция.

С оглед изложеното не могат да бъдат споделени твърденията на защитниците, че в резултат на незаконосъобразна доказателствена дейност и неправилна оценка на доказателствените материали въззивният съд е формирал предубедени изводи, на които е основал вътрешното си убеждение, не е достигнал до обективната истина и е потвърдил осъдителна присъда, основаваща се на предположения, които не удовлетворяват критерия на чл. 303, ал. 2 НПК. Неоснователни се явяват и възраженията, че разследването не е водено обективно, всестранно и пълно, а едностранчиво срещу интересите на подсъдимия - при липса на равнопоставеност и състезателност, както и че апелативният съд не е изложил ясна мотивация за решението си. Затова ВКС намира, че релевираното касационно основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК не е налично.

Касационната инстанция не установи и твърдяното от защитниците нарушение на материалния закон по смисъла на чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК. Оплакването в тази насока на практика е основано върху претенции за необоснованост (мотивирана с липсата на доказателства, че Р. е умъртвил умишлено пострадалия) и за допуснати процесуални нарушения в доказателствената дейност на въззивния съд при установяването на фактическата обстановка и конкретно на фактите, обосноваващи умишъла в действията на подсъдимия при умъртвяването на пострадалия. По изложените по-горе съображения ВКС, от една страна, остави без разглеждане възраженията за необоснованост, а, от друга, намери за неоснователни претенциите за наличието на пороци в доказателствената дейност на апелативния съд и прие, че при установяването на фактите на деянието не са допуснати никакви процесуални нарушения. В пределите на вярно установените и доказани фактически положения правилно е приложен материалният закон, като законосъобразно е прието, че подсъдимият е осъществил от обективна и субективна страна състава на престъпление по чл. 115 НК и че не е извършил деянието в условията на неизбежна отбрана (чл. 12 НК), респективно при превишаването ѝ (чл. 119 НК). Изложените в тази насока съображения от предходните инстанции почиват на вярно разбиране на закона, изведени са в съгласие с трайно установената съдебна практика и изцяло се споделят от настоящия състав, поради което не съществува необходимост да бъдат преповтаряни. В отговор на упрека към въззивната инстанция, че неправилно и произволно е приела подсъдимият да е извършил деянието при пряк умишъл ВКС намира за необходимо да допълни, че в случая са налице същностните характеристики на оспорвания от защитата пряк умишъл. Доктрината и практиката на върховната съдебна инстанция са категорични, че съзнаването от подсъдимия на общественоопасния характер на нанасянето на удар с достатъчно голям и заострен нож в част от тялото на пострадалия, в която се намират жизненоважни органи (каквато е коремната кухина); предвиждането на общественоопасните последици – причинените от това действие телесни увреждания, водещи като закономерност или възможност до летален изход; и желанието за настъпването на този резултат или допускането на същия указват на наличен пряк или евентуален умишъл за убийство. След преценката на фактическото измерение на инкриминираната дейност на подсъдимия Р., обективирана в упражнено след употреба на алкохол насилие спрямо неговия партньор чрез целенасочено замахване и нанасяне на достатъчно силен удар с остър нож (с дължина на острието 14.5 см.) в коремната му област, където се намират богато кръвоснабдени жизненоважни органи, и след съобряването на медикобиологичните характеристики на полученото дълбоко

прободно-порезно увреждане, апелативният съд законосъобразно е приел, че в разглеждания казус безспорно се касае за извършено деяние при форма на вината пряк умисъл.

ВКС намери за основателно единствено възражението за явна несправедливост на наложеното наказание. За да потвърди първоинстанционната присъда в санкционната ѝ част, апелативният съд е акцентирал върху баланса между смекчаващите и отегчаващите обстоятелства, като някои от последните неправилно е определил като такива, а същевременно е подценил тежестта и значението на смекчаващите.

Установените от предходните инстанции лоши личностни характеристични данни на подсъдимия А. Р., определящи го като склонен към саморазправа, със занижен самоконтрол, конфликтен и агресивен в отношенията си спрямо другите хора човек (намиращи опора в показанията на свидетелите П. Ч., С. Г., Н. Р. и Е. Р.), безспорно имат значението на отегчаващо отговорността обстоятелство при индивидуализацията на наказанието му. Същевременно въззивната инстанция неправилно еценила като отегчаващо обстоятелство проявената от подсъдимия изобретателност при заличаването на следи от извършеното престъпление чрез имитиращо пробождане в собствения си корем и изхвърлянето на оръдието на престъплението в тоалетната. Подсъдимият не е длъжен да признава вината си и да съдейства, респ. спомага за собственото си разобличаване, поради което проявената от него „изобретателност“ при заличаването на следи от извършеното престъпление чрез имитиращо пробождане в собствения си корем и изхвърлянето на оръдието на престъплението в тоалетната е обективен израз на изграждането на защитна версия и категорично не може да бъде отчетена в негова вреда. В този смисъл посочените действия на подсъдимия нямат характеристиките на отегчаващо обстоятелство и не могат да се третираат като такова при индивидуализацията на наказанието.

От друга страна предходните инстанции са направили правилна преценка на смекчаващите отговорността обстоятелства и с основание са отчетели като такива чистото съдебно минало на подсъдимия, трудовата му ангажираност, проявената след деянието загриженост за пострадалия и свързаното с това обаждане на телефон 112 с молба за оказване на спешна медицинска помощ, както и провокиращото агресивно поведение на пострадалия спрямо него, продиктувано от сериозното количество изпит алкохол. Всички тези обстоятелства не са изключителни по своя характер, нито са многобройни на фона на отегчаващите такива и правилно не са оценени като предпоставящи индивидуализация на наказанието при условията на чл. 55 НК. Тяхното значение обаче неправилно е подценено и омаловажено. Същите дават основание за извод, че А. Р. е добре интегриран в обществото и че поначало не следва трайно установен модел на противоправно поведение. С оглед на това, при намаления обем на отегчаващите обстоятелства (поради изключването на едно от приетите за такива) и при положение, че Р. е личност с ниска степен на обществена опасност, поправянето и превъзпитаването му е постижимо и с по-ниско по размер наказание от определеното му от контролираните съдилища. В този смисъл като съответстващо на установените обстоятелства, включени в обхвата на чл.54 НК, ВКС намира наказанието тринадесет години лишаване от свобода. Същевременно настоящият състав счита, че определяне на наказанието под този размер би било несъобразно както с индивидуалната, така и с генералната превенция, защото ще е предпоставка за създаване на усещане за безнаказаност и у подсъдимия, и у останалите членове на обществото.

Предвид тези съображения въззивното решение следва да бъде изменено в санкционната му част, като наказанието на подсъдимия Р. бъде намалено от петнадесет на тринадесет години лишаване от свобода.

В останалата част проверяваният съдебен акт следва да бъде оставен в сила.

Така мотивиран и на основание чл. 354, ал. 2, т. 1 вр. ал. 1, т. 4 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ решение № 83/22.05.2024 г., постановено по ВНОХД № 53/2024 г. по описа на Апелативен съд – Пловдив, като НАМАЛЯВА наложеното на подсъдимия А. Л. Р. наказание лишаване от свобода от петнадесет години на ТРИНАДЕСЕТ ГОДИНИ.

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата му част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: